

УКРАЇНСЬКА ПРЕСОВА СЛУЖБА

ВИДАННЯ ГОЛОВНОЇ РЕДАКЦІЇ.

Ч. 2.
20 січня 1941 р.

У ДЗЕРКАЛІ СВІТОВОЇ ПРЕСИ.

В і й на .

На маргінесі морської битви біля Пантеллєрії й операції німецького ле-
тунства на Середземному морі пише швайцарська "Базлер Нахріхтен":

"Господарська потреба вдержати Балкан область постачання, що працюва-
ла б без перешкод, прибирає в держав Осі все більше на вазі. З другого боку,
мілітарні шанси акції на Балкані стали менше принадні, від коли італійська
армія не посувався вже в напрямі до Суезу, а віддається від нього. Чого
мала б німецька армія зlostити Росію й визивати Туреччину, коли вона при-
кінці повного трудів шляху через Тракію й Передню Азію все ж не змогла б
получитися з італійською й замкнути Суез? Кліщі не є кліщами, коли вони
в силі діяти тільки на половину. Очікувати лисакового німецького маршу
в напрямку Сальоніків було дуже ймовірним. Але такий марш не мав би сьогодні
надто поплатної мети, від коли два місяці грецької війни дали Англії на-
году всадовитися на Егейських островах. Він був би може катастрофою для
грецької армії, що операє в Албанії, але не було б воно для Осі важливим
успіхом, а радше ударом в порожнечу. З деякою фантазією - пише газета далі
можна зате уявити собі інший удар зединеної німецько-італійської збройної
сили, удар, що не впав би в порожнечу, а в незвичайно важливий воєнно про-
стір: в середушу північну Африку, положену напроти Сицилії". Газета припус-
кає, що Вісь, за згодою уряду в Вішіачі без неї, сконцентрує мілітарні сили
у Франц. Тунісі /Бізерта/ і цим робом замине "сицилійську дорогу". Так бу-
дуть відрізані англійці в східнім Середз. морі й щойно тоді Вісь пічне діль-
ші воєнні акції.

Щодо положення на Балкані, є інакшої думки турецький часопис "Ікдам",
який пише, що через Мадярщину проїздить від довшого часу щодня 3000 німець-
кого війська, і що звідтіля Німеччина розпочне свою балканську акцію. Мож-
ливість атаки на Росію газета виключає, вважаючи ймовірним, що Німеччина
намагатиметься зразу мирно обсадити Болгарію, й тоді, зосередивши масу вій-
ська на турецькім кордоні, тиснутиме на Туреччину, щоб вона відсахнулася
від Англії.

Болгарський "Днівник" вважає, що Совети спротивляться всякій зміні си-
туації на Балкані, а цитована вже "Базлер Нахріхтен" звітє, що останню
промову прем'єра Філова сприйняли в Берліні холодно, й що становище німець-
кої преси до Болгарії загострилось. Це вказувало б на німецькі намагання
в напрямі планів, про які пише "Ікдам". Ця ж швайц. газета сповіщає, що
в час останніх англійсько-турецьких мілітарних переговорів ув Анкарі, англій-
ці предложили туркам за активне попирання англ. політики...італійський До-
деканес.

С о в е т и .

Московський "Тасс" подав нове діменті советського уряду: всі вістки про
те - кажеться в цьому діменті - що уряд СССР погодився на перемарш німець-
ких військ через Болгарію, безпідставні. Лондонський "Таймс" міркує, що Ні-
меччина відреклася ідеї вмаршу в Болгарію ціною останнього господарського
договору з Советами. Газета твердить, що тимробом тратять ґрунт усі чутки
про те, що Москва залишила Німеччині вільну руку на Балкані. Але з факту, що
сов. уряд наново підкреслив останнім діменті своєю остережну політику балан-
су між обома воєнними блоками, не можна, за "Таймсом", витягати ніяких надто
далекійдучих висновків. Во залишається відкритим питанням, чи Совети висту-
лили мілітарно проти можливого німецького випаду, чи готові запобігти йому

тільки дипломатично. Політику Советів визначають, передусім два фактори: бажання тягнути користі з війни й страх датися втігнути в неї. Другий мотив тепер, здається, переважає й спонукує Москву під постійним тиском до деяких демонстративних виявів прихильності Німеччині. Щоправда, останні успіхи Англії й готовість Америки помагати Вел. Британії не залишилися без впливу на Москву; але це не освободжує Советів з їхньої власної складної ситуації сути проти Німеччини. На погляд москалів, їм найкраще послужила б нерішена війна або повне вичерпання обох противників, і як довго не розбита ні одна ні друга надія, залишиться й надалі осторожна політика рівноваги головною нотою советської дипломатії.

З Лондону подає "Базлер Нахріхтен": "Тут прийняли з увагою вістку з Буенос Айрес, що ССР задумує створити торговельну флоту з 200 кораблів, щоб транспортувати американські товари до Росії й звідтіля експортувати їх далі.

В Лондоні є тієї думки, що Москва ледви чи подолає свої господарські зобов'язання супроти Райху з власних засобів. Тому, пише "Таймс", Росія почне імпортувати з західної півкулі. Ситуація викликує в Лондоні деяке занепокоєння. Міністерство господарської війни слідкує з найбільшою увагою за советськими планами й не завагається примінити конечні протизаходи, щоб перешкодити можливим проривам у блокаді, коли б згадана вістка з Буенос Айрес мала спрятатися. В Лондоні міркують, що є познаки її правдивості".

"Нос Цірхер Цайтунг" подає з Чункінгу: "Тут вважають великим успіхом заключений власне компенсаційний договір між Росією й Китаєм, що має величезне значення для продовження війни проти Ніппону. Факт, що Китай дістане за доставу чаю від Росії воєнного матеріалу вартості півтора мільйона фунтів, має незвичайне значення для китайської армії. Дальша виміна китайських мінеральних продуктів за російські машини має теж високе мілітарне значення, бо завдяки цьому сильно скріпиться китайська воєнна індустрія".

Франція.

Французька преса тієї думки, що війна йде тепер на вичерпання обох противників. Тому, мовляв, Франції треба не глядіти тепер ні на право ні на ліво, а думати про саму себе. Які надії звязують собі з таким станом річей французи, виявляє стаття полк. де ля Рока в "Пті Журналь": "Серед загального вичерпання - пише він - зможе Франція відограти завтра першорядну роль. Роль злагоди, співпраці й рівноваги. Це залежить від нас. Наперед треба відновити Францію, дати їй назад її моральну й матеріальну силу й необхідну єдність. Пекуча справа, щоб покласти край ворохобням, яких ще не зрікся Третій Інтернаціонал. Одночасно конечно, щоб наші дипломатичні засади опанувало почуття чести й щоб підпорядкувати їх святому егоїзму. Неможливо уявити собі тривалу міжнародну рівновагу, з якої мала б бути виключена наша батьківщина".

/УПС/

СВЯТКУВАННЯ ЮВІЛЕЮ ПОЛК. АНДРІЯ МЕЛЬНИКА.

Прага.

Українське громадянство Праги святкувало 50-річчя Полк. Андрія Мельника Академією в "Міщанській Бесіді". Перед приявними виднів серед національних барв та емблем українського націоналізму монументальний портрет Полковника кисти мистця проф. Р. Лісовського. Простору салю заповнила публіка, передусім молодь.

Почесним головою комітету для вшанування ювілею Андрія Мельника був кол. Президент Карпатської України о. др Августин Волошин. Свято відкрив промовою др Микола Галаган, що зясував генезу й історичну рою українського націоналізму й змалював на цьому тлі Постаті Вождів України - Петлюри й Коноval'ца, що їх спадщину перебрав сьогодні Андрій Мельник.

Приявні віддають честь Покійному Вождеві Коновальцеві встановленням і однохвилинною мовчанкою, після чого виносять на честь живого Вождя тричі: Слава! Другий промовець, др М. Елиїв, дає нарис героїчного життя Полк. Андрія Мельника. Опісля ж наступають виступи хору УНО під управою проф. Приходька, що виконує Лисенкове "Звеселилися країни" й Леонтовичеве "Отамане Батьку наш". Віддеклямовано "Завтра" Зореслава, "Суворий Отамане" Боршоша-Кумятського й думу гетьмана Мазепи. Свято покінчилось могутнім співом усіх приятніх: Ще не вмерла Україна, ні слава, ні воля!

Холм.

В холмській гімназії існує Курінь молоді ім. Полк. Є. Коновальця, що й влаштував "День Провідника" в честь 50-Літнього Полк. Андрія Мельника. В гарно прикрашеній салі з портретом Андрія Мельника зібрались молодь, щоб віддати пошану своєму Провідникові. Свято розпочалось переданням звіту, після чого Ю. Фойко виголосив реферат про Достойного Ювілята. На поздоров Курінного - "Слава Андрієві Мельникові", лави молоді грімко відповіли тричі "Слава!". Опісля виголосив палку промову проф. А. Бабич. Свято доповнили хорові точки та декламації.

УКРАЇНСЬКА ЕМІГРАЦІЙ В РУМУНІЇ.

"Громада українських емігрантів у Букарешті" веде посильну організаційно-культурну й допоміжну працю. За останні тижні на сходинах Громади відчи-тено низку рефератів, при чому докладчиками виступали: др. Д. Донцов, др. Ю. Русов і ін. Громада має власну домівку.

КАЛЕНДАР-АЛЬМАНАХ "НАСТУП".

В Празі з'явився накладом В-ва "Пробоєм" великий ілюстрований календар-альманах "Настав" з участю авторів, як: др. М. Андрусяк, інж. Ю. Артюшенко, др. Остап Грицай, інж. др. С. Володимирів, Зореслав, О. Лятуринська, Е. Маланюк, О. Олесь, О. Ольжич, Полк. Т. Омельченко, Проф. Є. Онацький, Яр. Оршан, др. Вол. Панченко-Юревич, Інж. М. Селешко, О. Стефанович, Інж. М. Сі-берський та ін. представники націоналістичної публіцистики й літератури. Замовлення слати на адресу:

"*Probujem*", Praha XIV-65. p. schr. 3.

НА ЗАСЛАННІ.

Вістки з Земель потверджують, що відомий західно-укр. діяч Остап Луцький находитися в концентраційному таборі над Двоною. Львівські лікарі Барвінський і Максимонько заслані в глиб Московії.

УКРАЇНЦІ В ГЕН. ГУВЕРНІЇ.

З життя Православної Церкви.

Німецька влада дала згоду на те, щоб заснувати в Холмі Українську Духовну Академію - з тим застереженням, що Академія матиме характер внутрішнього наукового заведення холмської архиєпископії.

Архиєп. Іларіон звернувся до Собору єпископів у справі офіційного скасування церковної анатеми, киненої 230 літ тому російським Синодом і царем Петром I. на гетьмана Івана Мазепу.

Повернення православних церков з рук польських ксьондзів українському православному населенню відбулося в наступних селах: Горишів-Польський, Вербковичі, Сідлице, Спас, Депултичі-Руські, Біща й Замх.

Національний рух.

Далеко від суцільної української національної території лежать у повіті Янів Люблинський два невеликі укр. етнографічні островці: це православна парохія Отроч, що має коло тисячни укр. населення, та греко-катол. парохія Дубрівка на північному березі долішньої Танви. Ця остання складається з трьох сіл: Дубрівки, Борків та Шипарків, яких укр. населення затратило частинно рідну мову, але не затратило національної свідомості. Це до війни існували в Дубрівці читальня "Просвіти", кооператива та гурток доросту. Поляки гноили тут національний рух. Тепер усі чотири села мають українські школи й живуть на культурно-гospодарському полі.

На західній межі Холмщини, в люблинському повіті, лежать чотири укр. села Дратів, Рогізно, Каніволя і Людвін, що клином вбиваються у спольщено територію. Тут діють уже наші кооперативи, організуються Укр. Освітні Товариства, організується молодь і жіночтво.

Село Кобиляни біля Тересполя над Бугом посвятило будівлю української школи. Тут відбулися за останні місяці такі імпрези, як Шевченківська Академія, Свято Матері, Свято Укр. Книжки і Преси, Листопадове Свято; влаштовано дитячий садок, курси для неграмотних і німецької мови.

До світової війни було в селах Горлиці й Воля Бухівська /Переворшина/ 2/3 українців, за 20 ж років уже тільки 1/4. В Горлицях відкрили в грудні читальню УОТ, яка влаштує амат. вистави, концерти, святочні сходини й реферати. В селі відновлено кооперативу "Надія".

Інженери й техніки.

26 грудня відбулися в Krakowі II. Загальні Збори "Союзу Укр. Інженерів" Союз обєднав досі 399 членів, згуртованих у 16 філіях, з чого II на теренах Ген. Губернії, а 5 у Німеччині. Тепер СУІ стає "Секцією Інженерів" при УЦК у Krakowі, а дотеперішні філії стають "Повітовими Секціями Інженерів" при місцевих УДК.

УКРАЇНЦІ В НІМЕЧЧИНІ.

Новий склад Управи УНО.

Берл. "Український Вістник" подає новий склад Управи "Українського Національного Обєднання": Голова - полк. Тиміш Омельченко, І. Заст. голови - пор. Микола Дорожинський, ІІ. Заст. гол. та скарбник - інж. Юрій Коваленко, секретар та орган. референт - Володимир Забавський, культ.-освіт. референт - Володимир Маруняк. Заступники в Управу: проф. Гриць Калюжний та Ваш. Редактор "Українського Вістника" - др. В. Панченко-Юревич.

Мистецьке життя в Берліні.

22 грудня виступила в Берліні перед українською й німецькою публікою українська співачка Оксана Бурбелло з концертом наших і німецьких пісень.

На сцені українського табору в Берліні поставлено для українсько-німецької публики виставу "Гувальщина" разом з танковою й співацькою програмою.

Українські центри на провінції.

Філія УНО в Ліцманштат /кол. Лодзь/ влаштувала концерт української пісні з участю співачки Іванни Синенької-Іваницької й місцевого хору під орудою полк. С. Сологуба. Філія відсвяткувала Роковини Листопаду й Базару.

В Пільзені організаційний центр біля двох сотень українців, порозкиданих по західній частині чеського Протекторату. Тут відбуваються різні імпрези філії УНО, як Листопадове Свято, реферати, товариські гутірки, тощо.

В грудні відбулося в Ченстохові відкриття репрезентативної української домівки "Українського Допомогового Комітету" і при ній українського касина.

- 0 -

СХІДНА ПОЛІТИКА НІМЕЧЧИНИ.

Як відомо, після розбиття Польщі, Німеччина включила кол. Коридор, Познанщину й частину Шлеська безпосередньо в Райх, з решти ж польських територій і західних окраїн нашої етнографічної території створила т.зв. Генеральну Губернію. Коли в цій останній ведуть німці окрему політику, полішаючи не-німецьку населенню культурно-гospодарський самобут, то у втілених у Райх провінціях, які німці вважають своїм історичним здобутком, політика Райху спрямована на повну їх германізацію та відпольонізування.

Різні переселенчі німецькі акції, що постягали з територій, окупованих за останніх кільканадцять місяців Советами, сотні тисяч німців, - мали на меті покласти кінець розсипці німців по різних східно-европейських країнах. А ті сотні тисяч т.зв. Фольксдойче, які вертали до батьківщини, спрямовано здебільша власне на території, що були колись західніми воєвідствами Польщі. В останній час переселилося свіжих 57 тисяч німців з окупованих Советами балтійських країв /на підставі заключеного 10 січня договору з Советами/.

Таким робом згадані території втрачають чимраз більше польський чи пак національно-мішаний характер, а стають суцільними етнографічно окраїнами німецького Райху. Наскільки залежить німецькій політиці на скорім і повнім довершенні цього діла, вказують закони з грудня минулого року, що мають на меті заохотити різними способами німців усякого звання поселюватися на сході. Дохід до 3000 марок на цих територіях не підлягає податкові; на сході не існує теж воєнний добавок до доходового податку. Теж відносно податків всіх корпорацій, ремесла і т.д. - передбачають закони полегші для східних провінцій. Коли напр. якесь підприємство в Райху засновує свою філію на сході, то ця філія користає там з далекодійучих полегш. Одночасно попирається грошово новоженців на цих територіях, дається родинам фонди на вихову на дітей і т.п.

Вся ця політика, впарі з акцією випирання з цього "Остгебіту" поляків, скоро досягне історично важливих наслідків: в середній Європі пересунуться й чітко відмежуються німецько-польські етнографічні кордони. Т.зв. польська проблема набирає через це й через утрату Західної України й Білорусі нового вигляду. З химерних мрій про "моцарство" "од моржа до моржа" з'являється проблема Польщі в її фактичних етнографічних межах. Балакаючи про майбутнє польського народу, треба тепер прикладати мірки, які створила реальна дійність. Балакаючи про сучасну долю поляків, треба ствердити, що на їхній території /Генеральна Губернія/ їм поводиться краще, ніж поводилося українцям у польській державі. Бо мають далекодійчу змогу культурного й господарського самобуту, мають в руках низову адміністрацію і, врешті, мають... порядок якого не мали ні самі ні ми з ними за останніх 20 років.